

C93 – WEL9

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2007-2008

8 januari 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toegankelijkheid van de jeugdhulpverlening	1
Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de moeilijkheden inzake de bereikbaarheid van de jeugdhulpverlening	1
Vraag om uitleg van de heer Jan Verfaillie tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toewijzing van 18 magnetische tomografen	5
Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de behandeling van geïnterneerden	7
Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het gebrek aan kinderopvang in het Waasland	
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het gebrek aan kinderopvang in het Waasland	10
Vraag om uitleg van de heer John Vrancken tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanwezigheid van pseudo-oestrogeen in het drinkwater	14

Voorzitter: de heer Luc Martens

Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toegankelijkheid van de jeugdhulpverlening

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de moeilijkheden inzake de bereikbaarheid van de jeugdhulpverlening

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, deze vraag dateert van juni 2007, maar ze blijft actueel, want bij de voorstelling van het jaarverslag 2006-2007 van het Kinderrechtencommissariaat (KRC) is het onderwerp opnieuw aangekaart en de kranten hebben er ook over bericht. Vermits het KRC regelmatig klachten kreeg over de toegankelijkheid van de jeugdhulp, besloot de instelling te onderzoeken hoe het zit met de toegankelijkheid van het overheidsaanbod.

Veel jongeren hebben slechts een heel beperkte kennis van het beschikbare aanbod. Dat is merkwaardig. Het verbaast me, want ik heb zelf nog aan de uitbouw van jongeren- en jeugdvoorzieningen meegewerkt. Het Jongerenadviescentrum (JAC) is bij minder dan de helft van de jongeren bekend. Ik kan ermee leven dat slechts 5 procent van de jongeren het JAC raadpleegt. Dat stemt me zelfs veeleer gelukkig, want als veel jongeren die instellingen raadplegen, dan bewijst dit dat er veel maatschappelijke problemen zijn. De bekendheid van het aanbod is echter wel een probleem.

Er zijn ook positieve berichten: een groot aantal hulpzoekenden vinden de nodige hulp, en het jeugdwerk speelt daarin een belangrijke rol. Ongeveer 50 procent van de hulpzoekende jongeren vindt hulp, maar 15 procent vindt die niet. Wellicht niet toevallig zitten in die laatste groep vooral kwetsbare jongeren: jongeren met financiële problemen, jongeren uit het tso of het bso en allochtone jongeren.

Maar ook voor jongeren die de stap naar de hulpverlening zetten, is dit allesbehalve evident. Er heerst bij hen grote twijfel of de hulpverlening hen ook effectief zal helpen, of ze met hun probleem terecht komen bij de juiste organisatie, enzovoort. Wellicht heeft dat te maken met de beperkte bekendheid van het aanbod, en dat creëert een drempel.

Ik vat samen. We moeten nadenken over een betere toegankelijkheid en bekendheid van de voorzieningen.

Dat vereist meer onderzoek en reflectie. Hierover wil ik dus enkele vragen stellen. Ten eerste: in hoeverre rijst volgens u inderdaad een probleem inzake de beschikbaarheid en de toegankelijkheid van jeugdhulporganisaties? Even terzijde wil ik eraan herinneren dat de Integrale Jeugdhulp bijna volledig op punt is gesteld. In die eindfase worden de discussies over de netwerken rechtstreekse toegang afgerond.

Ten tweede: ziet u mogelijkheden om de toegankelijkheid van de diverse organisaties op korte of lange termijn te verhogen of te verbeteren, bijvoorbeeld met een sensibiliseringscampagne?

Ten derde: als uw antwoord op de tweede vraag instemmend is, hebt u daarover dan al met de verschillende actoren gesproken? Zo ja, wat zijn de resultaten, en zijn ze ook beschikbaar?

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, mijn vraag is drie maanden jonger dan die van de heer Caron, maar uit de voorstelling van het jaarverslag 2006-2007 van het KRC blijkt dat beide vragen actueel blijven.

Ik heb met veel belangstelling het onderzoek van het KRC gelezen over de drempels bij jongeren om met hun problemen bij hun omgeving en bij de professionele hulpverlening aan te kloppen. Het is een diepgaand onderzoek, met een gedetailleerde opsplitsing van de verschillende categorieën van jongeren, naar ervaring met jeugdhulpverlening, naar leeftijd, enzovoort. Dit onderzoek is een afzonderlijke bespreking in deze commissie waard.

Het is interessant te vernemen hoe jongeren zelf over de jeugdhulpverlening denken. Ook de positieve aspecten komen daarbij aan bod. Het is niet altijd allemaal negatief, dat erken ik. Voor de verbetering van de situatie is de beeldvorming wel van belang. Voor mij was het opmerkelijk dat jongeren die reeds ervaring hebben gehad met jeugdhulp er het minst van overtuigd zijn dat ze niet raar zullen worden bekeken als ze naar de jeugdhulpverlening stappen. Deze doelgroep is ook vrij kritisch over de deskundigheid van de jeugdhulpverlening. We moeten blijven zoeken naar verbetering van de toegankelijkheid en de bereikbaarheid en naar privacy. Uit de cijfers blijkt dat daar problemen zitten. Ik zal niet herhalen wat de heer Caron al toelichtte in verband met het gebrek aan naambekendheid en toegankelijkheid.

Het beangstigt me dat ongeveer drie kwart van de ondervraagde jongeren problemen heeft ervaren.

Mijnheer de minister, dat is een hoog cijfer. Positief is dat de overgrote meerderheid van de jongeren die hulp zoekt, die ook gevonden heeft, hoewel de jongeren niet altijd tevreden zijn over de geboden hulp.

In het besluit komt tevens naar voren dat deze groep van drie kwart van de ondervraagden autonoom de weg heeft gevonden naar de jeugdhulpverlening. Meer dan de helft van die drie kwart twijfelt er echter aan of die hulp wel efficiënt is. Dat is erg. Ik stel me dan ook vragen bij het beleid. Dat zal een tandje moeten bijsteken.

Ik denk dat we uit dit onderzoek mogen besluiten dat de jeugdhulpverlening een imagoprobleem heeft. Veel jongeren met problemen kennen de instellingen wel, maar weten niet hoe ze er terecht kunnen. Ze hebben er niet veel vertrouwen in, en dat is bijzonder spijtig. Er zijn met andere woorden – met uitzondering van de naambekendheid – ernstige problemen inzake toegankelijkheid en vertrouwen.

Mijnheer de minister, ik neem aan dat u op de hoogte bent van dit rapport van het KRC. Het is al enkele maanden oud. Hebt u al initiatieven genomen om de toegankelijkheid van de jeugdhulpverlening te verbeteren? Het rapport doet verschillende suggesties. Het geeft geen pasklare antwoorden, dat geef ik toe.

De privacy, of het tekort eraan, was een aandachtspunt. Hebt u al initiatieven genomen om de jongeren duidelijk te maken dat hun privacy en het beroepsgeheim voldoende gewaarborgd worden?

Samenwerking met onderwijs is van groot belang. Op de vraag of in de CLB's hulpverlening beschikbaar moet zijn, antwoordt meer dan de helft van de jongeren absoluut negatief, net omwille van de privacy. Ze vrezen dat hun vriendjes zouden vernemen dat ze een beroep doen op de hulpverlening, en dat de leerkrachten of CLB-medewerkers hun ouders zouden inlichten. Toch is het onderwijs een partner. Hebt u al overleg gepleegd met de minister van Onderwijs? Hebt u al initiatieven genomen om samen de bereikbaarheid van de jeugdhulpverlening te verbeteren?

De voorzitter: Mevrouw Hoebeke heeft het woord.

Mevrouw Anne Marie Hoebeke: Wij willen ons graag aansluiten bij de vragen. Wij hadden ook opmerkingen naar aanleiding van de presentatie van het rapport van het KRC. Wij dringen aan op overleg en op praktische richtlijnen voor het onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Ik dacht dat we hier ongeveer een maand geleden al een heel uitgebreide discussie hadden gehad over deze problematiek. Ik wil die zeker niet

hernemen. Toch heb ik enkele bedenkingen. Als we vragen aan de Vlaamse volwassen bevolking of ze problemen hebben, dan denk ik dat we een score van 100 percent halen. Daarmee wil ik dit niet ridiculiseren, maar ik wil het wel in het juiste perspectief plaatsen.

Wie me erg veel zorgen baren, zijn de tso- en bso-leerlingen. Dat is een heel kwetsbare groep. Dat blijkt niet alleen uit dit onderzoek. Ze kampen over de hele lijn met problemen. Dat stopt niet bij het onderwijs, maar onderwijs wordt hoe langer hoe meer determinerend, ook voor het leven van volwassenen. Als we dus ergens de zaken moeten aanpakken, dan moeten we dat zeker doen voor tso- en bso-leerlingen. Ik ben heel blij dat de meeste jongeren terecht kunnen in hun informele circuit, bij vrienden, ouders en leerkrachten. Dat betekent dat dit informele netwerk van jongeren wel werkt. Laten we daar allemaal erg blij over zijn. Natuurlijk moet iedere jongere die hulpverlening nodig heeft, een beroep kunnen doen op die hulpverlening, maar laten we vooral inzetten op dat informele circuit, zodat jongeren uit de hulpverlening blijven.

Ik wil er ook nog op wijzen dat de jeugdhulpverlening ressorteert onder diverse ministers. Er is niet alleen minister Vanackere. Er zijn ook andere connecties, zeker met Onderwijs en minister Vandenbroucke, en met minister Anciaux, als het gaat over de Kinder- en Jongerentelefoon. Ook die connecties moeten zeker worden gemaakt. Ik herhaal echter dat mijn grote bezorgdheid uitgaat naar de tso- en bso-leerlingen. Onze samenleving heeft daar toch wel een ernstig probleem.

De voorzitter: Minister Vanackere heeft het woord.

Minister Steven Vanackere: Mijnheer de voorzitter, ik kende uiteraard het onderzoek van het Kinderrechtencommissariaat. Dat bevestigt inderdaad dat er drempels zijn die de bekendheid en het gebruik van de jeugdhulp bemoeilijken.

Ik wil voorafgaandelijk herinneren aan een opmerking van mijn voorganger naar aanleiding van een actuele vraag over dit onderzoek. De relevantie van dit onderzoek wordt zeker niet in vraag gesteld, maar de resultaten ervan mogen niet zomaar worden veralgemeend tot de jeugdhulpsector in zijn totaliteit. Het onderzoek heeft ingezoomd op een aantal specifieke actoren in de jeugdzorg en heeft daar die drempels vastgesteld. Jeugdhulp kan hier niet zomaar worden gelijkgesteld met de actoren in de integrale jeugdzorg. Ik weet dat veel mensen deze bespreking aandachtig zullen lezen. Daarom zou ik dat onderzoek toch minstens in dat perspectief willen plaatsen.

Dit gezegd zijnde, moeten we het onderzoek ernstig nemen. Een jongere die hulp of informatie nodig heeft, moet die kunnen vinden. Zeggen dat dit een permanent

en belangrijk aandachtspunt moet zijn, is eigenlijk een open deur intrappen.

Het onderzoek geeft aan hoe belangrijk het is via de juiste informele wegwijzers de weg naar hulp te vinden. Mevrouw Claes merkte dat al op. Het onderzoek stelt vast dat, zelfs op de weg naar hulpverlening, de informele wegwijzers een cruciale rol te spelen hebben.

Het voordeel van het beantwoorden van deze vraag, die al enkele maanden op ieders lippen lag, is dat we met wat resultaten of alleszins toch met wat vooruitgang voor de dag kunnen komen ten opzichte van dat onderzoek. Men heeft niet stilgezeten. Ik tracht een gericht beleid te voeren om de toegang tot de jeugdhulp te verbeteren. Centraal in dit streven staan de netwerken rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. Momenteel zijn er, verspreid over heel Vlaanderen, een 25-tal dergelijke netwerken aan het werk, binnen het kader van de integrale jeugdhulp. Voor deze netwerken wordt momenteel een gemeenschappelijk programma uitgevoerd, dat structureel moet leiden tot een betere toegankelijkheid van de jeugdhulp. Daarbij zijn resultaatgerichte acties naar voren geschoven, waarbij de cliënt werkelijk centraal wordt gesteld en wordt er geprobeerd niet al te abstract te redeneren.

Elk netwerk gaat na of het binnen de bestaande mogelijkheden eventuele leemten qua toegankelijkheid kan opvangen en zo ja, hoe. Uiterlijk tegen 1 mei 2008, dus zeer binnenkort, zullen er hierover werkafspraken komen binnen die netwerken. Er is ook afgesproken dat er tegen 1 juni 2008, op basis van intersectoraal vastgelegde kwaliteitseisen met betrekking tot toegang, een zelfevaluatie-instrument zal worden gerealiseerd, zowel voor de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB) als voor de centra voor algemeen welzijnswerk (CAW) en voor het onthaal van Kind en Gezin. Het gebruik van dit instrument zal worden aangemoedigd door de agentschappen. Het zal onder meer worden opgenomen in het kwaliteitssysteem van de voorzieningen en/of het kwaliteitsbeleid van de agentschappen. Meten is weten. De vaststelling dat men qua toegankelijkheid slechter scoort ten dan zijn collega's en 'peers', is per definitie een motivatie om daar wat aan te doen. Ik zeg niet dat daarmee de hele oplossing voorhanden is, maar het is in de eerste plaats belangrijk om, actor per actor, een goed zicht te hebben op de eventuele gebreken inzake toegankelijkheid.

Een volgend actiepoint is het vergroten van de bekendheid van het aanbod, zowel bij het grote publiek als bij de toeleiders. Daartoe hebben de netwerken onlangs een communicatiehandleiding gekregen. In 2008 en 2009 zullen de netwerken op basis hiervan communicatieacties opzetten om de bekendheid van het hulpaanbod te verbeteren. Ik heb een totaalbedrag van 50.000 euro op jaarbasis vrijgemaakt om dergelijke acties te steunen, zeker als ze evidence-based zijn, aan de hand van die eerste twee analyse-instrumenten.

Een laatste punt is de deskundigheid van de betrokkenen. Mevrouw Dillen heeft er ook naar verwezen. Tegen 1 april 2008 komt er een vaardigheidstraining voor hulpverleners, die zich zal toespitsen op een kwalitatieve instap in de hulpverlening. Verspreid over 2008 en 2009 krijgt elke regionale stuurgroep de kans deze training intersectoraal aan te bieden, op maat van de noden van de regio. Deze acties en instrumenten moeten leiden tot een verbeterde toegang tot de hulpverlening. Ze moeten minstens ook een beter beeld opleveren van de pijnpunten in termen van ontoegankelijkheid of gebrekkige toegankelijkheid.

Het beschreven netwerk vat alle hulpverleners werkzaam in de CAW's en de CLB's en de verpleegkundigen van Kind en Gezin. De betrokken agentschappen werken mee aan de realisatie ervan. In elke regio zijn er acties om in kaart te brengen wat de cliënten willen. Ook de koepels zijn geïnformeerd over het lopende proces en worden betrokken bij de evolutie en de evaluatie ervan. Op die manier willen we een breed draagvlak creëren.

Op de vraag naar de betrokkenheid van de sector Onderwijs antwoord ik bevestigend. Ik benadruk dat de CLB's rechtstreeks betrokken zijn bij de Integrale Jeugdhulp en bij ieder van de acties. De CLB's vervullen een draaischijffunctie tussen Onderwijs en Welzijn. Via hen krijgt de samenwerking met Onderwijs inzake de toegang tot de jeugdhulpverlening concreet vorm. Ik heb nog voor de kerstvakantie met minister Vandenbroucke uitvoerig van gedachten gewisseld over de hele problematiek van de toegang tot de jeugdhulp. We hebben vele uren besteed aan een betere onderlinge afstemming van beide werelden.

Ik wil nog even ingaan op de vraag van mevrouw Dillen over het beroepsgeheim. In uitvoering van het decreet Rechtshulp van de minderjarigen in de jeugdhulp is het beroepsgeheim een realiteit. Hierover is echter onvoldoende op een vertrouwenwekkende manier gecommuniceerd. Nog te veel leeft de overtuiging dat daarover geen garanties kunnen worden geboden. We hebben brochures samengesteld die de minderjarigen informeren over hun rechten. Het aspect beroepsgeheim maakt er nadrukkelijk deel van uit. Ze zijn op maat gemaakt van de nul- tot twaalfjarigen en van de twaalf- tot achttienjarigen. Ze worden ruim verspreid door de voorzieningen die gevat worden door de Integrale Jeugdhulp. Het gaat om de CAW's, de CLB's, de CGG's, de Bijzondere Jeugdbijstand, Kind en Gezin en het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.

Er zijn natuurlijk limieten aan dit soort communicatie. Sommigen komen er niet toe om een beroep te doen op de hulpverlening van deze agentschappen omdat ze zich zorgen maken over het beroepsgeheim. Ik geef eerlijk toe dat de beschikbaarheid van een brochure niet vol-

staat om dergelijke mensen te bereiken en om hen ervan te overtuigen de stap naar hulpverlening te zetten. Het is niet eenvoudig om daarover een laagdrempelige communicatie op te zetten, maar de brochures die ook via de CLB's worden verspreid, moeten de jongeren duidelijk maken dat hun vertrouwen niet zal worden geschonden.

Ik wil afsluiten met wat mevrouw Claes al zei. Driekwart van de jongeren heeft al eens problemen. Een kwart van de jongeren zegt probleemloos door het leven te stappen. Omgaan met problemen maakt hoe dan ook deel uit van het menselijke bestaan. Met problemen geconfronteerd worden betekent niet dat men automatisch aan de alarmbel moet gaan hangen: het tegendeel is waar.

Aan de andere kant wil ik niet te veel nuanceren. Als ik de problematiek van geestelijk onbehagen en de nood aan hulp plaats naast de zelfmoordcijfers in onze gemeenschap, betreed ik het andere uiteinde van het spectrum. Als we de zelfmoordcijfers in de Vlaamse Gemeenschap naar beneden willen halen, zullen we acties moeten ondernemen die gericht zijn op welbepaalde doelgroepen. Een van de eerste goede instrumenten om het risico op zelfmoord te verminderen, ligt onder aan de basis. Het is goed om de mensen duidelijk te maken dat het nut heeft om hulp te vragen en dat er hulpverlening beschikbaar is. In het leven moet men ook met problemen leren omgaan. Assertiviteit is noodzakelijk.

In een echte strategie van geestelijke gezondheid is het echter essentieel om preventief op deze cijfers in te grijpen. Het is nog altijd een schande te moeten vaststellen dat de suicidecijfers in Vlaanderen meer dan vijftig procent hoger liggen dan in de rest van Europa. Misschien is onze registratie iets accurater, maar het blijft onthutsend dat zoveel mensen in dit onbehagen blijven vastzitten. Een deel van deze suicides zou wel eens te maken kunnen hebben met het probleem dat men in Vlaanderen minder snel hulp durft te vragen dan elders. Ik stel dit als een werkhypothese, want ik heb daar geen wetenschappelijke onderzoekscijfers over. Ik wil wel wetenschappelijk laten nagaan of er een link kan worden gelegd tussen de stap die de Vlaming zet om hulp te zoeken en de stap om een einde aan het eigen leven te maken. Ik ga van de werkhypothese uit dat er een link is. Een betere bekendmaking van de beschikbare hulp zie ik als een belangrijke strategische doelstelling om op dit vlak vooruitgang te boeken.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Het hoofdartikel van de bijlagen van De Standaard van vandaag is hieraan gewijd en wijst in dezelfde richting.

U legt terecht het accent op het bekendmaken van de hulpverlening om de suicidecijfers te doen dalen. De

toegankelijkheid is ook nodig om grotere problemen te voorkomen.

Ik dank u voor uw antwoord. Sinds de vraag is ingediend, zijn er daadwerkelijk stappen vooruit gezet, wat me verheugt. Laten we op dezelfde weg doorgaan. In elk geval heb ik het niet over die 75 procent die soms eens een probleem heeft: dat overkomt iedereen. Problemen zijn ook leerscholen. Het gaat er echter om dat we de mensen bereiken als hun nood groot is. We moeten dus aan de bekendheid en de toegankelijkheid van het aanbod sleutelen, in de eerste plaats ten voordele van de zwakste groepen.

De voorzitter: Mevrouw Hoebeke heeft het woord.

Mevrouw Anne Marie Hoebeke: In het kerstreces heb ik een artikel gelezen over een studie van een Duitse universiteit waarin een onthutsende conclusie staat: de medicatie ter bestrijding van depressies van jongeren en ook van ouderen zou ten dele aan de basis liggen van het uitbreken van de ziekte van Alzheimer. Ik zal die informatie nog eens bekijken. Er zijn vandaag 20 miljoen dementerenden en alzheimerpatiënten. Als die conclusie waar is, moet ons dat ten zeerste bekommeren.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitvoerige antwoord. Sinds de vraag is ingediend, zijn er al initiatieven genomen die in de loop van de eerste helft van 2008 concreet vorm zullen krijgen.

Ik beweer niet dat drie vierde van alle jongeren zware, fundamentele problemen heeft. Dat is niet zo, en gelukkig maar. En het is juist dat leren omgaan met problemen deel uitmaakt van de opvoeding van opgroeiende jongeren. Wat me wel angst inboezemt, is het feit dat uit de studie blijkt dat er grote problemen zijn bij bepaalde doelgroepen, zoals kinderen met gescheiden ouders en met ouders met financiële problemen. Het gaat dan niet alleen over het leren omgaan met een mentaal onbehagen, maar over kinderen die bij hun ouders niet terecht kunnen met hun problemen, die bang van hen zijn en hen niet durven te benaderen of hen niet willen belasten met problemen omdat de ouders zelf al zware financiële problemen hebben. Voor die jongeren vraag ik extra aandacht.

Ik dank u voor uw antwoord op mijn specifieke vraag over het beroepsgeheim. U hebt in dat verband gezorgd voor aangepaste brochures ten behoeve van de verschillende doelgroepen. Dat is positief. Maar u hebt ongetwijfeld ook opgemerkt dat we met die brochures slechts heel weinig jongeren bereiken. Ik heb geen pasklaar concreet antwoord op de vraag hoe we die jongeren ervan kunnen overtuigen dat ze in vertrouwen een beroep kunnen doen op een bepaalde persoon.

In het verleden heb ik nogal wat zaken voor de Jeugdrechtbank behandeld. Een van de grote zorgen van de jongeren was vaak dat ze schrik hadden dat de ouders of de school het te weten zouden komen. Het vergde veel overtuigingskracht om hen te doen geloven dat de informatie vertrouwelijk blijft. We moeten dus blijven nadenken over methoden om jongeren daarvan te overtuigen, zodat ze, als er echte problemen zijn, naar de jeugdhulpverlening stappen.

De voorzitter: Minister Vanackere heeft het woord.

Minister Steven Vanackere: Ik wil de suggestie van mevrouw Hoebeke zeker ter harte nemen en die brochures in de griffies van het Vrederecht en de JAC's goed ter beschikking stellen.

Ik ben zelf jurist, maar ik pleit er toch voor om niet te veel te juridiseren. Een jongere die bang is dat zijn vertrouwen wordt geschonden, is misschien niet in de eerste plaats bezig met de vraag of de hulpverlener die voor hem zit de volgende dag met informatie naar de pers stapt. Door gaans beseft hij echter wel dat zijn probleem in feite een kluwen van problemen is. En hij begrijpt dat de hulpverlener wellicht zal vragen of hij het goed vindt dat men eens met de school of de huisarts gaat praten. Hij weet dat de oplossing wellicht niet beperkt blijft tot een individueel gesprek met een hulpverlener, maar een hele schakel van stappen vooronderstelt waardoor het probleem met meerdere mensen wordt besproken. Er moet dus een basisvertrouwen worden opgebouwd dat duidelijk maakt dat de hulpverlener respectvol met zijn zorgen zal omgaan en hem, met respect voor zijn zelfbeschikking, zal bijstaan als hij zelf zijn problemen in handen wil nemen.

Het bestaan van een beroepsgeheim is natuurlijk wel een vorm van garantie, maar het moet nog worden vertaald in een vorm van respectvolle omgang met de jongere waarmee men samen een stukje van de weg wil afleggen. Eerlijk gezegd, denk ik dat onze hulpverleners zich daarvan vandaag heel goed bewust zijn.

In elk geval wil ik onderzoeken of we die brochures niet beter kunnen verspreiden.

Mevrouw Anne Marie Hoebeke: Ik vind ook dat die brochures moeten terechtkomen in de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW) die eerstelijnsbijstand verlenen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jan Verfaillie tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toewijzing van 18 magnetische tomografen

De voorzitter: De heer Verfaillie heeft het woord.

De heer Jan Verfaillie: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, u hebt mijn schriftelijk verzoek tot het stellen van een vraag om uitleg ontvangen. Mijn vraag is al een tijdje geleden ingediend. Dat verklaart dat u ondertussen al een beslissing hebt genomen, in uitvoering van het KB van 25 oktober 2006 waarbij de federale overheid aan het Vlaamse Gewest achttien magnetische tomografen toekent voor niet-universitaire toepassing. U moet die NMR-toestellen (NMR: nucleaire magnetische resonantie) toewijzen op basis van een aantal verdelingscriteria. Er zijn immers veel meer aanvragen ingediend dan er toestellen ter beschikking waren.

Mijnheer de minister, op basis van welke criteria hebt u die toewijzing georganiseerd? In de wandelgangen zeggen specialisten me ook dat deze toestellen, die nog altijd als spitstechnologie worden beschouwd, al ten dele achterhaald zijn. Kunnen er stappen worden ondernomen om meer toestellen toe te wijzen, zodat ook andere ziekenhuizen gebruik kunnen maken van wat ondertussen elementaire gezondheidszorginstrumenten zijn geworden?

De voorzitter: Minister Vanackere heeft het woord.

Minister Steven Vanackere: Mijnheer de voorzitter, collega's, uw vraag biedt me de kans om een beslissing die vlak voor het jaareinde is genomen, een beetje toe te lichten. Ik overloop de vragen die in uw schriftelijk ingediend verzoek zijn opgenomen.

Uw eerste vraag gaat over de keuze om de provinciale indeling te gebruiken bij de toewijzing van de NMR-toestellen die het federale niveau ter beschikking stelt. Het gaat over achttien toestellen, inclusief de toestellen die vandaag al in universitaire ziekenhuizen worden gebruikt. Om de regionale spreiding beter te kunnen garanderen heeft de Vlaamse overheid, zoals bij de eerste toewijzing van NMR-toestellen in 2000, opnieuw het systeem gehanteerd om een toewijzing per provincie te doen. Nadien gebeurt de concrete toewijzing volgens een aantal criteria. Waarom wordt Vlaanderen niet als één regio beschouwd?

Deze methodiek werd gehandhaafd omdat ze in 2006 door de Eerste Auditeur van de Raad van State aanvaard is in een beroep tegen de toewijzing van NMR-diensten in het jaar 2000. Daarom hebben we per provincie een aantal NMR's toegewezen, met als verdeelsleutel het aantal inwoners per provincie.

U verwijst naar een procedureprobleem in een later ingediend dossier. De vraag is eigenlijk zonder voorwerp geworden. Het gaat namelijk over de aanvraag van een instelling die nadien een associatie met een partner is aangegaan. Die aanvraag is afgewezen.

U zegt dat in een bepaald dossier is beslist de erkenning af te leveren "onder opschortende voorwaarde dat

de federale wetgeving wordt aangepast". Dat voornemen is uiteindelijk niet gerealiseerd, want in mijn uiteindelijke beslissing heb ik ervoor gekozen de aanbevelingen van de Vlaamse Adviesraad te respecteren. Ik heb die laatste NMR niet toegekend aan dat ziekenhuis. Die blijft dus in portefeuille. Er zijn dus slechts zeventien van de achttien NMR's toegewezen. In de provincie Antwerpen is er nog één beschikbaar.

Ik zal met mijn federale collega die verantwoordelijk is voor sociale zaken, bespreken hoe we de situatie regelen. Het gaat over een nogal bijzondere toestand: het ziekenhuis in kwestie voldeed aan de criteria toen het nog niet was gefusioneerd, maar na fusie was dat niet langer het geval. Dat is een probleem, want de Vlaamse overheid wil fusies niet ontmoedigen, maar net aanmoedigen. Ik heb dat opgelost door een NMR in portefeuille te houden.

U vraagt me ook wat ik denk over de restrictievere benadering van de mobiele NMR's. Programmeren is een appreciatiebevoegdheid. Bij de concrete invulling van de federale basisregels voor de programmatie van de Vlaamse Gemeenschap moet de Vlaamse overheid prioriteiten en beleidskeuzes maken.

Het Agentschap Zorg en Gezondheid gaat ervan uit dat mobiele toestellen niet de beste oplossing zijn. Zij kunnen alleen worden beschouwd als tweede beste keuze, als een oplossing wanneer vaste toestellen dringend moeten worden vervangen of wanneer vaste toestellen geen oplossing kunnen bieden voor de behoeften van de bevolking. Het agentschap baseert zich hiervoor onder meer op een advies van het Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg.

Men heeft beslist om alleen vaste toestellen te vergunnen. De bezwarencommissie van de Vlaamse Adviesraad voor de Erkenning van Verzorgingsvoorzieningen (VAR) heeft dit voornemen niet in twijfel getrokken. Bij haar beslissing heeft de commissie gebruikt gemaakt van het rapport van het Federaal Kenniscentrum over de magnetische resonantie beeldvorming van 2006. Ik geloof dat men het rapport correct heeft gehanteerd.

Ik citeer nog uit de conclusie en aanbevelingen van het rapport. "Elements that need to be taken into account in considering mobile MRI (magnetic resonance imaging) in Belgium are the minimal scale required to let a mobile unit function optimally, the scope of services that can be provided with the available staff and the accessibility to MRI services in Belgium. No strong arguments on one of these elements can be found in favour of introduction of mobile MRI systems in Belgium." Samenleving vindt men geen argumenten in dit rapport om te pleiten voor mobiele MRI-toestellen. Ik zal de tekst ter beschikking stellen.

Elke overheid moet zich houden aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Ik zal onze werkwijze nog

eens toelichten. Bij de toewijzing van de NMR-toestellen werden de federale programmatieregels strikt gevolgd. Tegenover de achttien mogelijke erkenningen stonden 39 aanvragen. De programmatieregels zijn bepaald in artikel 7 van het erkenningsbesluit. Het komt erop neer dat men vier categorieën van opnamen hanteert. Artikel 7 vermeldt de vier criteria die de toekenning van een NMR bepalen: criterium 1, minstens 25.000 opnamen; criterium 2, minstens 20.000 opnamen; criterium 3, tweede toestel en minstens 35.000 opnamen; criterium 4, minstens 15.000 opnamen.

De ziekenhuizen konden kiezen voor een associatie om samen in aanmerking te komen voor een toekenning. Verschillende instellingen hebben daartoe de nodige stappen gezet. Men kon dat zelfs nog doen als de procedure al ver gevorderd was. Sommige ziekenhuizen kwamen niet aan een goede rangschikking voor de toekenning van een NMR-toestel omdat ze niet konden of wilden ingaan op een associatievoorstel.

Ik wil nog eens benadrukken dat het niet per se moest gaan om een complete samenwerking. Men kon zich ook associëren louter en alleen voor de NMR-functie. We vonden dat die associaties dicht genoeg bij elkaar gevestigd moesten zijn, maar afwijkingen waren mogelijk. We hebben al die criteria op een haast mechanische wijze toegepast. Behalve de voorbeelden die u citeert en die kritiek hebben gekregen van de VAR, hebben we een mechanisch beslissingsproces gehanteerd. Op het einde van het jaar heb ik als minister eventueel problematische situaties terzijde geschoven. Ik geef toe dat we met een beslissingsboom zitten die toelaat om een optimale geografische toegankelijkheid te verzekeren en om aan een eerlijke en rechtvaardige verdeling te werken.

Ik zal afsluiten met een opmerking van u, mijnheer Verfaillie. Er is licht aan het einde van de tunnel. Ik geloof net als u dat de NMR-technologie geen spijttechnologie meer is waarbij men met recht en reden aan een zware rantsoenering moet denken. Die tijd is voorbij. De NMR-toestellen zullen echter ook niet bij de kruidenier te koop staan. Een banaal toestel is het nu ook weer niet. De waarheid ligt tussen deze twee uitersten. De rantsoenering uit het verleden staat onder druk. Heel wat ziekenhuizen kunnen accuraat en terecht argumenteren dat deze technologie de gezondheid van hun patiënten kan verbeteren, en dat ze in economisch verantwoorde omstandigheden kan worden geëxploiteerd. Ik ga in op uw suggestie om met mijn collega van Sociale Zaken te gaan praten om na te gaan of we het plafond van achttien nieuwe erkenningen in de komende jaren niet kunnen versoepelen. De volgende verdeling moet met iets minder frustratie gepaard gaan. Mijn geweten is echter compleet gerust. Ik moest aanvaarden dat ik slechts achttien toestellen kon erkennen. Wie eerst aan de beurt kwam, werd bediend.

De voorzitter: De heer Verfaillie heeft het woord.

De heer Jan Verfaillie: Ik dank u voor uw uitvoerige antwoord, mijnheer de minister. Ik geloof u volkomen. U hebt goede beslissingen genomen op basis van vooraf vastgelegde parameters. Er waren slechts achttien toestellen.

Het gesprek met uw federale collega is toch wel van belang. Vooral plattelandsregio's – en vooral Vlaamse – hebben problemen met de toestellen. Plattelandsbewoners moeten vaak grote verplaatsingen maken voor het gebruik ervan. U erkent dat NMR onder de basisgeneeskundige voorzieningen valt. Plattelandsziekenhuizen kunnen gewoon minder opnames realiseren. We moeten als gemeenschap toch basisvoorzieningen aanbieden? Het plafond moet worden verhoogd zodat meer ziekenhuizen recht hebben op een NMR.

Minister Steven Vanackere: Ik ben het met u eens. Onze Vlaamse gezondheidszorg moet toegankelijk zijn voor iedereen, zonder uitzondering. Ook de plattelandsbewoners hebben recht op adequate gezondheidsvoorziening. Laat ons echter niet vergeten dat verschillende plattelandsziekenhuizen zelf de sleutel in handen hadden. Ze konden een NMR-erkenning afdwingen door een associatie aan te gaan. Er zitten twee kanten aan het verhaal.

We zullen in Vlaanderen nog meer moeten aandringen op associatievorming. We moeten de ziekenhuizen ervan overtuigen dat daar hun toekomst ligt. Ik heb het niet over fusie, maar wel over samenwerking. Het besef moet groeien dat men vruchtbaar en complementair kan samenwerken. Ik heb het niet over uw regio. In sommige streken zijn de ziekenhuizen niet in staat om een samenwerkingsakkoord af te sluiten.

Ik zal met mijn federale collega van Sociale Zaken praten over de dossiers waarin Vlaanderen de erkenningen op zich neemt. Wij moeten zwaarder doorwegen op de beslissingen. Ook zal ik blijvend aandringen op meer samenwerking en associatie – en soms fusie – tussen de ziekenhuizen. Alleen zo kunnen we een rationeel ziekenhuislandschap creëren en de beschikbare middelen adequaat verdelen. Er is nog werk aan de winkel.

De heer Luc Martens: Ik ben blij dat allemaal te horen. Vandaag gaat het over NMR, morgen gaat het over hartcentra en overmorgen over nog andere infrastructuur, competenties of dienstverlening. We kunnen niet anders dan erop aandringen dat ziekenhuizen toetreden tot een associatie. Alleen in zo'n 'zorgbekken' kunnen zij een globale basisdienstverlening aanbieden op een hoog gekwalificeerd niveau. Ik heb het nu over de universitaire centra die uiteraard een bijzondere plaats innemen. Associatie is de enige oplossing. Als ziekenhuizen in functie van hun eigen marktpositie proberen de grootste te zijn, komen we niet tot zinvolle oplossingen. Ik deel

helemaal uw mening: we moeten samenwerking, allianties, associaties en ook fusies stimuleren om te komen tot een samenhangend beleid.

De heer Jan Verfaillie: Mijnheer de voorzitter, ik volg u niet helemaal. U spreekt van associaties en fusies. Ik begrijp niet waarom sommige Vlaamse steden twee NMR-toestellen kregen op basis van die objectieve criteria, terwijl andere ziekenhuizen op twee paarden hebben gewed. Ze gingen twee associaties aan om voor een van beide tenminste een NMR-erkenning te krijgen. Ik vind dat allemaal eigenaardig. Nog andere ziekenhuizen waren ervan overtuigd dat ze een erkenning zouden krijgen, maar vielen uit de boot omdat anderen twee associaties aangingen.

Minister Steven Vanackere: In gedachten kon men misschien op twee paarden wedden, maar bij de aanvraag was er maar één paard beschikbaar. Men kon maar één associatie aangaan.

Ik weet wel dat er hier en daar wat getouwtrek geweest is. De enige toekenningsbasis waren de vier criteria of het aantal opnames. In alle eerlijkheid, alleen daarmee is rekening gehouden. Niemand kon twee associaties aangaan of twee erkenningen krijgen. Een NMR moet functioneren. Een ziekenhuis dat twee, drie of zelfs vijf keer meer opnames heeft dan een ander ziekenhuis, kan uiteraard twee of drie toestellen verwerven. Dat is dan normaal. Per NMR zal dat ziekenhuis nog altijd een hoog gebruik kunnen voorleggen. Juist daarom moeten kleine instellingen gaan samenwerken. Zelfs als we het plafond kunnen verhogen, zal ik dat gepaard laten gaan met een dringende oproep tot meer samenwerking.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de behandeling van geïnterneerden

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil graag terugkomen op het thema van de geïnterneerden. We hebben dit al uitgebreid besproken.

Begin 2006 hebben we in deze commissie nuttige discussies gehad over de problematiek van de opsluiting en behandeling van geïnterneerden. Deze discussie kwam er naar aanleiding van de initiële plannen van federaal minister van Justitie Onkelinx om in Vlaanderen een mastodontinstelling te bouwen voor geïnter-

neerden. Dit sloot totaal niet aan bij de visie die Vlaanderen heeft op de behandeling van geïnterneerden of bij de praktijk die in Vlaanderen is gegroeid. Zo pleitte voormalig minister Vervotte voor de uitbreiding van de drie huidige centra en voor een uitbreiding van de psychiatrische afdelingen. De nadruk moet blijven liggen op ambulante en semiresidentiële behandeling zodat de psychiatrische voorzieningen met gesloten karakter voorbehouden blijven voor de geïnterneerden met een hoog veiligheidsrisico.

De Vlaamse Regering is in deze kwestie een goede vertolker geweest van wat er leeft in de sector. Organen zoals de Vlaamse Gezondheidsraad en de Nationale Raad voor Ziekenhuisvoorzieningen spraken zich negatief uit over de plannen van minister Onkelinx. Uiteindelijk heeft zij haar plannen gewijzigd. Twee instellingen zullen niettemin nog steeds instaan voor een groot aantal geïnterneerden. Bovendien wordt, door de bouw van dergelijke grote instellingen, de problematiek van de behandeling van geïnterneerden jaren en jaren vooruit geschoven. Zoals minister Vervotte verwoordde, is de essentie niet zozeer het aantal plaatsen of de accommodatie binnen één instelling, maar vooral de keuze voor een justitioneel of een therapeutisch concept.

Ik ben tevreden dat de Liga voor Mensenrechten deze problematiek nogmaals in de actualiteit heeft gebracht door de toekenning van haar prijs voor de mensenrechten aan het Centrum OBRA. Niet alles lijkt immers te verlopen zoals de federale regering had aangekondigd.

Mijnheer de minister, krijgt het project van OBRA, dat gericht is op geïnterneerden, navolging in andere gevangnissen waar geïnterneerden verblijven? Welk percentage van de geïnterneerden die in gewone gevangnissen verblijven wordt op die manier bereikt?

Wat is de stand van zaken van de projecten voor de bouw van nieuwe instellingen in Gent en Antwerpen? In Gent zou men in 2007 beginnen met de bouw. Ik woon in Gent, maar ik heb daar nog niets over vernomen. Heeft de federale overheid de gronden al verworven? Wat is de stand van zaken in Antwerpen?

Hebt u ondertussen zicht op wat dit betekent voor de drie lopende projecten in Rekem, Bierbeek en Zelzate waarvan de financiering in 2006 toch werd voortgezet door de federale overheid? Hebt u al meer zicht op het therapeutisch project? Is dit reeds uitgewerkt? En voldoet het aan de Vlaamse visie?

Wilt u, net als uw voorganger, duidelijk de Vlaamse visie ter zake blijven vertolken, ook bij de komende federale regering? Zult u zo snel mogelijk afspraken maken met de toekomstige of huidige federale minister van Volksgezondheid en in tweede orde met de minister

van Justitie? Een nieuwe regering betekent misschien een nieuwe kans om de Vlaamse visie door te drukken.

Wat kan Vlaanderen doen om deze groep van personen met een handicap te helpen? Is de internering geen symptoom van een dieperliggend probleem? Ligt het echte probleem niet in het gebrek aan gepaste opvang voor personen met een mentale handicap of met karakter- of gedragsproblemen?

De voorzitter: Mevrouw Hoebeke heeft het woord.

Mevrouw Anne Marie Hoebeke: Mijnheer de minister, ik zou graag willen dat u bij uw overleg met de federale minister van Justitie aandringt op de voortzetting van de werkwijze van bepaalde strafrechtbanken in het kader van de nieuwe wetgeving op de internering. Men interneert wel personen, maar niet in de werkelijke betekenis van het woord. Men brengt hen niet onder in een gesloten instelling. Aan de internering wordt een aantal voorwaarden gekoppeld. Dat betekent dat de betrokkene zich ambulante moet laten begeleiden door een psychiater en om de zes maanden voor de interneringscommissie moet verschijnen. Hij of zij draagt soms nog de verantwoordelijkheid voor een gezin. Dat wordt door het vonnis de facto niet zonder inkomen gezet. Het principe dat veel strafwetbanken hanteren en dat door de nieuwe maatregelen wordt bepaald, heeft positieve kanten. Ik pleit sterk voor een ambulante behandeling: internering zonder opname in een gesloten instelling. Anders worden de familie en de kinderen ook nog eens het slachtoffer.

De voorzitter: Minister Vanackere heeft het woord.

Minister Steven Vanackere: Sommige vragen komen met een paar maanden vertraging, andere komen in een bepaald opzicht wat te vroeg. Mevrouw Stevens, op veel van uw vragen zal ik moeten antwoorden dat mijn adjunct-kabinetschef die bevoegd is voor deze problematiek, volgende dinsdag de kabinetschef van minister Vandeurzen ontmoet. Het eerste dat ik heb afgesproken met mijn nieuwe collega van Justitie, is namelijk dat we nu heel snel aan de slag willen gaan. Een aantal elementen die u aanhaalt en die betrekking hebben op het masterplan dat de federale overheid in de vorige zittingsperiode heeft ingediend, willen we actualiseren. We willen bekijken hoe we ter zake vooruitgang kunnen boeken. Wat uw tweede, derde en vierde vraag betreft zal ik u misschien een klein beetje op uw honger laten. Daarop kan ik u immers alleen maar antwoorden wat we in de zomer ook al wisten, namelijk wat de stand van zaken was bij het einde van de vorige actieve zittingsperiode. Die stand van zaken is eigenlijk niet ingrijpend veranderd.

Wel kan ik bevestigen dat de Vlaamse overheid nog is gesterkt in haar filosofie. Aan geïnterneerden moet een

zorgtraject worden gegeven, in het bijzonder als het gaat om een persoon met een mentale handicap. Door een aantal recente ontwikkelingen zijn we nog gesterkt in onze overtuiging. U verwees zelf naar OBRA, een Vlaams initiatief. Deze instelling wordt gesubsidieerd door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). Er is samenwerking met centra voor algemeen welzijnswerk (CAW) die actief zijn binnen gevangenissen. Tweemaal is het dus de Vlaamse overheid die tussenbeide komt. OBRA heeft een prijs gekregen van de Liga voor Mensenrechten. Ik heb die prijsuitreiking bijgewoond, die uiteraard OBRA, en niet speciaal de Vlaamse overheid ten goede is gekomen. Naar aanleiding daarvan ben ik me bewust geworden van het feit dat in de gevangenissen in Vlaanderen mensen geïnterneerd zijn die te beschouwen zijn als personen met een mentale handicap. Dat is onthutsend.

We mogen daar niet al te licht overheen gaan. U hebt de profielen beschreven. Tegelijk gaat het vaak om mensen die door de rechter, in het perspectief van de bescherming van de samenleving, worden beschouwd als mensen met een risicovol gedrag. Het gaat ook over mensen die seksuele delicten hebben gepleegd, of andere delicten waardoor de samenleving terecht oordeelt dat er sprake moet zijn van een vorm van bescherming. Daarbij moet tegelijk de zorg voor de persoon voorop worden gesteld, zeker als het gaat over een persoon met een mentale handicap. We willen veel mededogen hebben voor de bijzondere situatie waarin die persoon zich bevindt, maar tegelijk kunnen we niet zomaar zeggen dat het aspect van de bescherming van de samenleving niet meer van tel is.

Mevrouw Stevens, met uw goedvinden zal ik vooral op dat laatste aspect nog even ingaan. Ik moet u wat geduld vragen als het gaat over de stand van zaken van de bouw in Antwerpen en Gent. Ik wil u daarvan gerust op de hoogte brengen als ik wat meer vooruitgang heb kunnen boeken met mijn federale collega van Justitie.

U vroeg of OBRA navolging vindt in andere gevangenissen waar geïnterneerden verblijven. U wil weten welk percentage van de geïnterneerden die in gewone gevangenissen verblijven, op die wijze worden bereikt. Naast OBRA, in de gevangenis van Gent, is er ook 't Zwart Goor, in de gevangenis van Merksplas. Beide initiatieven hebben een recurrente Vlaamse financiering gekregen. Technisch gesproken gebeurt dat door toe te laten dat vaste plaatsen binnen een voorziening die wordt erkend voor het VAPH, worden omgezet in begeleidingen. Zo wordt het aantal mensen waarmee kan worden gewerkt ook vermenigvuldigd. Beide projecten zijn dus gericht op het begeleiden van geïnterneerden met een mentale handicap. In Merksplas bereikt 't Zwart Goor op die manier 61 geïnterneerden met een mentale handicap. Dat is ongeveer 25 percent van de totale geïnterneerdenpopulatie in Merksplas. Dat betekent dat 1 geïnterneerde op 4 in een instelling als Merksplas eigenlijk moet worden gediagnosticeerd een persoon met een mentale handicap.

Ik durf te zeggen dat die mensen eigenlijk niet op hun plaats zijn in de gevangenis. Ik heb dat ook luidop gezegd. Uiteraard moeten ze nog altijd in een beschermde of gestructureerde omgeving blijven.

In Gent bereikt OBRA 28 geïnterneerden met een mentale handicap op een actieve wijze. Dat is ongeveer 30 percent van alle geïnterneerden in de gevangenis van Gent. Ik wil nagaan of deze werkwijze kan worden uitgebreid. Ik zal daarover een mededeling doen als ik ter zake de nodige budgetten kan garanderen.

U hebt er terecht op gewezen dat om de doorstroming van geïnterneerden met een mentale handicap naar aangepaste voorzieningen buiten de gevangenis moet worden bevorderd. Op dat vlak heeft mijn voorganger een belangrijke stapsgewijze benadering gehanteerd, door elk jaar telkens opnieuw tien gespecialiseerde residentiële settings te erkennen. Dat beleid ga ik voortzetten. Op die manier zijn er de voorbije drie jaar tien plaatsen in Sint-Idesbald in Roeselare gekomen, met een project op de campus Psychiatrie in Beernem; tien plaatsen in Sint-Ferdinand in Lummen, met een project op de campus Psychiatrie te Ziekeren; tien plaatsen voor Zwart Goor-Merksplas, met een project op de campus Psychiatrie te Zoersel. De lokalisering in psychiatrische campussen moet toelaten psychiatrische ondersteuning, onder meer in crisissituaties, te vergemakkelijken.

Al deze initiatieven worden uitgevoerd met geld van het VAPH en worden momenteel geëvalueerd door het steunpunt wetenschappelijk onderzoek van het departement. Op basis hiervan kunnen bijstellingen of aanvullingen gebeuren.

Daarnaast richt de minister van Justitie uiteraard een multidisciplinaire zorgequipe op per psychiatrische afdeling. Die equipes moeten aanzetten geven om de medisch-psychiatrische zorg voor geïnterneerden te verbeteren. Ze bestaan minimaal uit een psychiater, een psycholoog, een maatschappelijk assistent, een psychiatrisch verpleegkundige, een ergotherapeut, een opvoeder en een kinesitherapeut.

Mevrouw Stevens, ik heb me bij voorbaat al verantwoordelijk voor het feit dat ik, wat uw overige vragen betreft, voorstel opnieuw het debat te voeren als we over nieuwe gegevens beschikken. Anders loop ik het risico hier gewoon te herkauwen wat u al hebt gelezen in antwoorden van mijn voorganger. Wel wil ik me ertoe verbinden op korte termijn de resultaten van de discussies met de nieuwe federale minister van Justitie te melden en eventueel te bevestigen dat er ter zake

voortgang kan worden geboekt. Ik wil nogmaals uitdrukkelijk politiek bevestigen dat de basislijn van de Vlaamse Gemeenschap, die ook door mijn voorganger is geformuleerd, gehandhaafd blijft in onze gesprekken met de federale overheid.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw zeer uitgebreide en gedetailleerde antwoord. Ik begrijp dat bepaalde vragen nu nog niet kunnen worden beantwoord. Het heeft ook geen zin dat u nu voor uw beurt spreekt. Daar heb ik helemaal geen problemen mee. Ik ben ondertussen ook gemeenschapssenator. Ik zal de thematiek vanuit die hoek ook volgen, zeker in de Commissie voor de Justitie. Misschien kan ook de federale minister van Volksgezondheid hierbij worden betrokken.

Dit dossier moet echt worden gevolgd. Personen met een mentale handicap bevinden zich echt in een schrijnende situatie, en horen niet thuis in een gevangenis. Ik begrijp volledig de noodzaak om de samenleving te beschermen tegen personen met een mentale handicap die geen besef hebben van hun eigen gedrag, maar er moet een betere oplossing mogelijk zijn. Ik zie echter dat de Vlaamse overheid al inspanningen heeft gedaan. Er bestaat een stappenplan. Ik ben blij te horen dat dit ook wordt voortgezet. Dit dossier moet inderdaad opnieuw moeten besproken. Er moeten politieke beslissingen worden genomen over de vraag welke behandeling we deze groep mensen willen geven.

Ik wil uitdrukkelijk zeggen dat ik de ernst van de feiten niet wil minimaliseren. Ik weet dat er een groep is die een risico inhoudt. Dan denk ik aan wat er in Luik met die twee meisjes is gebeurd. Net door hun mentale handicap beseffen sommige mensen niet altijd wat de gevolgen zijn van hun gedrag. Ik weet dat we heel voorzichtig moeten zijn met dit dossier. De samenleving heeft recht op bescherming, maar we moeten een goed evenwicht zoeken tussen die bescherming en de mensenrechten van personen met een mentale handicap. Die discussie zal nog wel worden gevoerd, zowel in deze commissie als in de Senaat.

De voorzitter: Mevrouw Hoebeke heeft het woord.

Mevrouw Anne Marie Hoebeke: Mijnheer de minister, ik heb een bijkomende vraag, over slachtofferbejegening. Dat hoort thuis bij het departement Justitie, maar als u dan toch overleg pleegt: ik vermoed dat die slachtofferbejegening niet op dezelfde wijze gebeurt bij geïnterneerden als bij slachtoffers van gewone misdrijven. De praktijk leert me dat. Ik vraag me af waarom een dame die slachtoffer was van iemand die naderhand geïnterneerd werd, niet op dezelfde wijze wordt behandeld als andere slachtoffers. Die vraag is misschien iets voor uw departement.

Minister Steven Vanackere: Ik ga niet improviseren, maar wat u zegt, wekt mijn aandacht. Het is natuurlijk zo dat er verschillende formules van slachtofferbejegening zijn. Zo is Slachtoffer in Beeld een formule die eigenlijk eerst en vooral vertrekt van de delinquent. Dan gaat het normaal gesproken over delinquenten waarvan wordt geoordeeld dat ze een voldoende groot mentaal veranderingsproces kunnen doormaken, zodat een confrontatie met het leed dat ze hebben aangericht een positieve impact heeft. Het is wat de wereld op zijn kop, maar Slachtoffer in Beeld vertrekt vanuit de delinquent om het slachtoffer eens centraal in beeld te brengen.

Omgekeerd is het ook zo dat CAW's die actief zijn in gevangenissen een reeks activiteiten van slachtofferbejegening ontwikkelen. Bij wijze van spreken kan het daar ook gaan over slachtoffers van misdrijven waarvan de dader zelfs niet eens bekend is en waarbij men aan de slag gaat met de slachtoffers. Ik zal dit laten nakijken, maar ik zie niet goed in waarom mensen die het slachtoffer zijn geweest van geweld of van welk soort delict ook, dat werd gepleegd door een geïnterneerde, anders zouden worden bejegend dan slachtoffers van 'reguliere' delinquenten. Ik denk dat ze op een vergelijkbare wijze worden geholpen. Wel is het zo dat het specifieke project Slachtoffer in Beeld zelden of nooit werkt met geïnterneerden. Ik zal het laten nakijken. Het is immers best denkbaar dat dit, mits een aangepaste aanpak, mogelijk is.

Mevrouw Anne Marie Hoebeke: Ik heb ervaren dat dit niet bestond. Het bleek heel moeilijk om als raadsman de positie van het slachtoffer duidelijk te maken aan geïnterneerden. Ook daar moet er echter wederzijds begrip groeien.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het gebrek aan kinderopvang in het Waasland

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het gebrek aan kinderopvang in het Waasland

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte leden, ik heb deze vraag ingediend, niet alleen omdat het Waasland me na aan het hart ligt, maar ook omdat het verhaal dat ik zal trachten te brengen representatief is voor wat er in de rest van Vlaanderen gebeurt.

Mijnheer de minister, de aanleiding is een brief die het Waas Overleg Kinderopvang (WOK) u op 21 november 2007 heeft gestuurd. Het WOK is een samenwerkingsverband en een overlegforum waarin de beleidsverantwoordelijken en bevoegde ambtenaren van acht Wase gemeenten zich buigen over de problematiek van de kinderopvang in deze regio.

In de brief drukte het WOK zijn bezorgdheid uit over het gebrek aan kinderopvang in het Waasland. Het Deurganckdok en de groei van de Waaslandhaven en van de tewerkstellingsmogelijkheden in de regio Sint-Niklaas-Lokeren-Beveren-Temse hebben ook effecten op de kinderopvang. Enerzijds is er meer nood aan kinderopvang door de grotere tewerkstelling. Anderzijds vindt men moeilijker mensen voor deze banen, omdat mensen overstappen naar het economische circuit of binnen dat circuit andere oorden opzoeken.

Het WOK wijst op een tekort op een drietal vlakken. Er is een tekort in de klassieke kinderopvang van kinderen tussen nul en drie jaar. Het aantal onthaalouders aangesloten bij de stedelijke dienst voor onthaalouders in Sint-Niklaas is tussen 2001 en 2007 teruggelopen van 90 tot 65. In september bedroegen de wachtlijsten voor de dagopvang in de gemeente Beveren een jaar tot vijftien maanden. In Sint-Gillis-Waas zullen binnen de vijf jaar niet minder dan tien onthaalouders de pensioenleeftijd bereiken. Het blijkt zeer moeilijk te zijn om hen te vervangen. Kortom, er dreigt in de hele regio een structureel tekort aan dit type opvang.

Ook in de voor- en naschoolse opvang worden problemen vastgesteld. Bepaalde normen van Kind en Gezin worden als remmend ervaren. Er is ook sprake van infrastructuurnormen. In Hamme heeft een tekort van twee vierkante meter oppervlakte in de tuin voor een bepaald initiatief geleid tot het reduceren van de erkenning. Daaruit blijkt dat er wellicht iets te rigide wordt omgesprongen met de normen. De vraag is: kiezen we voor een opvang die aan alle normen voldoet voor een beperkt aantal kinderen of proberen we zo kwaliteitsvol mogelijk te werken voor zoveel mogelijk kinderen?

Ten slotte lopen ook bij de vakantiewerking de tekorten op. Dat is hier al uitvoerig aan bod gekomen. In de Wase gemeenten kunnen 1642 kinderen dagelijks gebruik maken van buitenschoolse kinderopvang. In de zomer daalt dat aantal tot 892 kinderen. Dat leidt eens te meer tot wachtlijsten. In een aantal gemeenten begint men dan te experimenteren met toewijzingssystemen, maar dit leidt uiteindelijk toch tot moeilijkheden, die gekend zijn en hier ook al werden besproken.

Wat ik bijzonder apprecieer aan de brief van het WOK, is dat deze organisatie niet alleen problemen signaleert, maar ook suggesties doet. Ze pleit voor het verbeteren van het statuut van onthaalouders, het optrekken van het

aantal erkende opvangplaatsen en minder strenge criteria bij het toekennen van plaatsen. Ook mogen de regio's die de voorbije jaren inspanningen hebben gedaan voor meer kinderopvang, geen slachtoffer worden van hun eigen dynamiek. Er moet ruimte worden gelaten voor creatieve, lokale oplossingen zodat een opvangaanbod op maat kan worden uitgewerkt.

Mijnheer de minister, wat is uw standpunt over de zorgen van het Waas Overleg Kinderopvang? Is de toestand in het Waasland vergelijkbaar met die in de rest van Vlaanderen? Is het Waasland er erger aan toe, of net minder erg? Wat is uw standpunt over de aangehaalde suggesties? Welke initiatieven denkt u te kunnen nemen om de tekorten in de kinderopvang verder weg te werken? Hoe voorziet u in een regionale spreiding en hoe verhoudt dat zich tot de algemene strategie om blinde vlekken weg te werken? Worden de goede leerlingen niet wat gestraft of afgeremd?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte leden, mijn vraag is analoog aan die van de vorige spreker. Daarom kan ik mijn inleiding sterk inkorten. Mijn inspiratiebron is uiteraard ook de brief van het Waas Overleg Kinderopvang, waarmee ik ook nog een gesprek heb gehad.

Het WOK trekt aan de alarmbel. De vereniging kaart inderdaad meerdere problemen aan, zoals het aantal onthaalouders, de problemen van de voor- en naschoolse opvang en de vakantiewerking. De heer Van Malderen wees daar al op.

Het doorvoeren van structurele aanpassingen vergt tijd en middelen. Het WOK suggereert echter ook een aantal kortetermijnoplossingen. De bezorgdheid bestaat dat de Vlaamse overheid in de eerste plaats zal inzetten op plaatsen in Vlaanderen waar er nog grote witte vlekken zijn inzake kinderopvang. Regio's die al jaren inspanningen leveren, mogen daardoor niet structureel achterop geraken op de wachtlijsten. Het Waasland is een van die regio's. Bovendien zijn daar heel wat bijkomende uitdagingen zoals de ontwikkeling van de Waaslandhaven en van nieuwe bedrijventerreinen. Door de bevolkingsaan groei is er eveneens nood aan bijkomende opvangplaatsen. Er worden ook suggesties gedaan. Ik vernoem er een paar.

Mijnheer de minister, lijkt het u geen oplossing om de toegestane capaciteit te verhogen met bijvoorbeeld één plaats per onthaalouder die aangesloten is bij een erkende dienst? Is het mogelijk om de strenge normen voor gebouwen voor kinderopvang te versoepelen zonder de veiligheid te verwaarlozen? Kan er geen kader worden geschapen waarbinnen men op lokaal niveau op een creatieve wijze een opvangaanbod kan

uitwerken zonder beknutting van het initiatief? Hoe denkt u ervoor te zorgen dat regio's die de voorbije jaren inspanningen leverden voor meer kinderopvang, niet het slachtoffer worden van hun eigen dynamiek?

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Ik sluit mij hier bij aan en deel de zorgen. Ik heb hierover al herhaaldelijk vragen gesteld, onder meer deze zomer.

Ik kan mij ook vinden in de opmerking van de heer Van Malderen. We moeten opletten dat de opgelegde regelgevingen er niet toe leiden dat de klok wordt teruggedraaid. Dat kan niet de bedoeling zijn. Er is meer nood aan kinderopvang. Dat is duidelijk. We zien wel dat er in de gemeenten die de Barcelonanorm halen en zelfs overschrijden, heel wat privaat initiatief is.

Om het tekort aan kinderopvang te lenigen, moeten alle partners op het veld zich inspannen, weliswaar op basis van dezelfde normen en met dezelfde inspectie. Dat verhaal is analoog met dat van de rustoorden. Ik plet hier niet voor een afschaffing van de inspecties, integendeel. De inspectie moet wel gelijklopend zijn voor alle vormen van opvang. Op dit ogenblik krijgt een zelfstandige onthaalmoeder inspectie aan huis van de Vlaamse overheid, maar dat geldt niet voor een onthaalmoeder die aangesloten is bij een dienst. Ze zou inspectie krijgen van de dienst waarbij ze is aangesloten, maar die inspectie varieert van dienst tot dienst en van gemeente tot gemeente. Daar moet aan gesleuteld worden.

Ik verwijs naar de problemen met de rusthuizen. Er is aangetoond dat geen enkele van de drie vormen van exploitatie uit de band springen. Dat moet ons geruststellen en het debat opentrekken. Alle partners die zich op het veld aanbieden, moeten kansen krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft woord.

Mevrouw Sonja Claes: In het pleidooi van de heer De Meyer en van de heer Van Malderen kan ik het Waasland vervangen door Limburg en dan gaat het verhaal evengoed op.

Er moet een globaal overzicht komen van de kinderopvang voor kinderen onder de drie jaar en boven de drie jaar, van het aantal werkzoekenden, de werkgelegenheid, de mensen die beschikbaar zijn en de informele kinderopvang. Het is geen eenvoudige zaak om die cijfers vervolgens te vergelijken met die van een andere regio. De minister heeft in oktober een overleg met Kind en Gezin aangekondigd om na te gaan of de normen konden worden versoepeld. Ik ben vooral benieuwd naar de resultaten van dat overleg. In de begroting 2008 van mijn eigen gemeente heb ik immers al rekening gehouden met uw uitspraken.

Ik wil het concreet maken. We hadden voorzien in kinderopvang in de nabijheid van een school. De school was vragende partij voor het bijbouwen van lokalen. We hebben toen geantwoord dat we eerst zouden nagaan of de kinderopvang ook door de school kon worden gebruikt. Dat zou alleszins een grote vooruitgang betekenen.

De voorzitter: Minister Vanackere heeft het woord.

Minister Steven Vanackere: Ik deel de algemene bezorgdheid die hier aan bod komt. Er is in Vlaanderen een groeiende behoefte aan kinderopvang. U hebt vastgesteld dat de geboorten voor de vierde keer op rij sterker stijgen dan wat in 2004 voorspeld was door het Nationaal Instituut voor de Statistiek. Die tendens houdt aan. Gecombineerd met een stijging van de tewerkstellingsgraad en van het gebruik van de kinderopvang in Vlaanderen en met het wegvallen van andere informele netwerken, maakt dit dat de behoefte aan kinderopvang is gestegen en in de toekomst zal blijven stijgen.

De Barcelonanorm bedraagt 33 plaatsen voor 100 kinderen. In Vlaanderen halen we die norm. Blijkbaar komt vanuit de samenleving de boodschap dat dit niet voldoende is. Ik wil op dat vlak zeker mijn verantwoordelijkheid opnemen en nog nieuwe initiatieven ontwikkelen om een uitbreiding van de voorschoolse en buitenschoolse kinderopvang mogelijk te maken. Een eerste stap is de toename van de mogelijkheden in het kader van het Generatiepact. De federale overheid heeft belangrijke middelen gereserveerd. Ook binnen de Vlaamse Regering zal ik blijven wijzen op de groeiende nood aan kinderopvang. Ik denk wel dat ik extra budgettaire inspanningen kan realiseren.

Eerst spits ik mij toe op de situatie in het Waasland. Het Waasland wijkt inderdaad af van de rest van Vlaanderen. In sommige opzichten scoort het Waasland hoger. In totaal zijn er in de acht gemeenten die tot het Waasland behoren, 363,6 plaatsen per 1000 kinderen. Men zit er op 36,6 procent. Voor het hele Vlaamse Gewest bedraagt het cijfer 350,9 per 1000 kinderen of 35,9 procent. In het Waasland zit men dus lichtjes boven het gemiddelde, maar enigszins onder het gemiddelde van de provincie. In de provincie Oost-Vlaanderen zit men namelijk op 372,5 plaatsen per 1000 kinderen. Het gaat hier om de voorschoolse opvang. In Limburg is het cijfer 29,35 procent. Van alle provincies is dat, samen met Antwerpen, de provincie die het verst van de Barcelonanorm zit.

Op het vlak van de buitenschoolse kinderopvang scoort het Waasland beter dan het Vlaamse gemiddelde. Men komt er uit op 72,7 plaatsen. Het gemiddelde is 48,4 in het Vlaamse Gewest en 45,1 in Oost-Vlaanderen.

De cijfers vormen maar een aanleiding voor de bespreking van het belangwekkende schrijven van het Waas

Overleg Kinderopvang, dat ingaat op de problematiek en dat suggesties aandraagt. Ik overloop ze even. De eerste is een verdere verbetering van het statuut van de onthaalouder. Mijn voorgangster heeft een studie laten uitvoeren over de mogelijke gevolgen van een werknemersstatuut. Het is duidelijk dat het een enorme kost meebrengt. Ik ben wel bereid om na te gaan of men op een gefaseerde wijze verbeteringen kan aanbrengen aan het sociaal statuut. Ik zal daarover overleggen met de federale overheid omdat het voor een belangrijk deel om een federale bevoegdheid gaat.

Voorts pleit men voor het verhogen van het aantal plaatsen per onthaalouder. Dat aantal is vastgesteld vanuit kwaliteitsoverwegingen zodat ieder kind de nodige aandacht krijgt.

Ik ben me bewust van de verschillen tussen de normen voor onthaalouders die zijn aangesloten bij een dienst (gemiddeld vier kinderen per kwartaal voltijds en maximaal acht kinderen op hetzelfde moment) en die voor de zelfstandige onthaalouders (maximaal zeven kinderen op hetzelfde moment). Ik wil nagaan hoe die verschillen kunnen worden weggewerkt. Ik zal laten bekijken wat een haalbaar aantal is per onthaalouder, rekening houdend met de kwaliteitsvereisten.

Ik geloof dat men met respect voor de kwaliteit kan zorgen voor de broodnodige uitbreiding van de capaciteit. Er werd ook gesuggereerd om het aantal opvangplaatsen te verhogen. Dat heeft natuurlijk met budgetten te maken. Ik zal niet afwezig blijven in dit debat. Ik zal stappen zetten en onder meer de middelen aanwenden die voortvloeien uit het Generatiepact.

De tweede suggestie is het hanteren van minder strenge criteria bij het toekennen van plaatsen en het versoepelen van sommige normen. Ik heb in deze commissie gezegd dat ik Kind en Gezin om voorstellen heb gevraagd. Mevrouw Claes ging er in haar vraag dieper op in. Vlak voor de kerstvakantie heb ik van Kind en Gezin voorstellen gekregen. Het gesprek heeft geleid tot constructieve voorstellen die ik nu aan het onderzoeken ben. Het is te vroeg om daarover een uitspraak te doen. Ze hebben begrepen dat we binnen een kwaliteitsvolle en veilige kinderopvang willen nagaan of op bepaalde tijdstippen, bijvoorbeeld vlak na schooltijd, de normen niet anders kunnen worden bekeken. Op de piekmomenten komen de voorzieningen vaak in de problemen. Het eerste halfuur of het eerste uur na schooltijd zijn er dikwijls veel kinderen en dat kan wel drukte veroorzaken. Na een uur hebben de meeste ouders hun kinderen echter al opgehaald. Ik zal de voorstellen bestuderen en in de zomer zal ik met een voorstel tot versoepeling komen. Zes maanden later zullen er concrete voorstellen zijn van het agentschap. Tegen de volgende zomer zal er dus een voelbare vooruitgang merkbaar zijn.

Een argument dat mij treft en terecht door de vraagstellers aan bod is gebracht, is dat de regio's waar de lokale

besturen al inspanningen hebben geleverd, in geen geval het slachtoffer van hun eigen dynamiek mogen worden. Ik ben mij ervan bewust dat de lokale besturen niet mogen worden afgestraft voor hun initiatief. Ik heb al maatregelen genomen. Voor de buitenschoolse opvang worden plaatsen die de organisatoren zelf financieren, niet meegeteld om na te gaan welk aanbod in een gemeente bestaat. Zo kan het organiserend bestuur geen slachtoffer worden. Het kan beloond worden als het extra inspanningen levert inzake kinderopvang of gestraft worden als het dat niet doet. In ieder geval komt de Vlaamse overheid niet alleen tussenbeide als men in gebreke blijft. Dat moedigt immers de onverantwoordelijkheid aan.

Mevrouw Sonja Claes: Gaat het hier om een recente wijziging?

Minister Steven Vanackere: Ik heb dat altijd zo gesteld, en dat is in de programmatie ook aanvaard.

Mevrouw Sonja Claes: In het verleden konden besturen die zelf opvangplaatsen creëerden en betaalden, zelfs niet worden erkend.

Minister Steven Vanackere: Als ik naga of er plaatsen kunnen bijkomen in de programmatie, doe ik eventjes alsof deze plaatsen er niet zijn. Ik onderzoek of een gelijkaardige aanpak mogelijk is voor de voorschoolse opvang. Vandaag is dat voor de voorschoolse opvang niet het geval. Daar kijk ik naar wat werkelijk bestaat. Als dynamische gemeenten veel voorschoolse opvang organiseren, houd ik er rekening mee bij het zoeken naar witte vlekken. Voor de buitenschoolse opvang is dat niet zo.

In het kader van het actieplan voor occasionele en flexibele opvang was het mogelijk om middelen te krijgen voor extra openingsuren die al bestonden. Op die manier zijn de initiatieven ook duidelijk beloond voor inspanningen die ze al leverden.

Een laatste suggestie uit de brief van het Wase overleg is dat men ruimte zou laten voor creatieve, lokale oplossingen en voor een opvangaanbod op maat. Ik sta daar zeer positief tegenover. Het opzetten van proefprojecten van centra voor kinderopvang is daarvan een mooi voorbeeld. Uit de proefprojecten kunnen inderdaad goede en interessante praktijkvoorbeelden groeien die inspirerend zijn voor andere gemeenten en regio's. Ik zal ze zoveel mogelijk ondersteunen.

De laatste vraag betreft de aandacht voor de regionale spreiding van de kinderopvang. Ik bevestig dat bij elke planning wordt nagegaan welke regio's de grootste nood hebben aan kinderopvang. De oefening gebeurt op het niveau van het arrondissement. De regio's die onvoldoende opvang hebben – op basis van parameters

als het aantal kinderen, de tewerkstellingsgraad of de aanwezigheid van kansarme kinderen – komen prioritair in aanmerking voor uitbreiding.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Ik dank de minister voor zijn geëngageerde en uitgebreide antwoord. Ik had graag een kopie van het antwoord en van de cijfers gekregen.

Minister Steven Vanackere: Ik stel voor dat ik de regionale verdeling van buitenschoolse en voorschoolse opvang voor het Waasland meegeef, en ook de cijfers per provincie. Ik heb geen arrondissementele verdeling gegeven voor de andere provincies. Ik zal het document aan het commissiesecretariaat overmaken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer John Vrancken tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanwezigheid van pseudo-oestrogenen in het drinkwater

De voorzitter: De heer Vrancken heeft het woord.

De heer John Vrancken: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, u kent de vraag over de aanwezigheid van pseudo-oestrogenen in ons drinkwater. Vorige maand is de minister daarover al ondervraagd door een lokale radio. Uit een proefneming blijkt dat in ons drinkwater een zekere hoeveelheid pseudo-oestrogenen te vinden is. Dat geldt ook voor het oestrogenen op zich, want via de urine van vrouwen die de pil nemen, komt dat in het drinkwater terecht.

Statistieken wijzen op een toename van allerlei kankers, en sommige mannetjes in de dierenwereld vertonen een verlaagde vruchtbaarheid en vervrouwelijgingsverschijnselen. Er zijn heel wat vragen over de manier waarop contact met scheikundige stoffen het hormonale systeem van mens en dier kan wijzigen of ontregelen. Wat de gezondheid van de mens betreft, krijgen stoffen die het vrouwelijke geslachtshormoon, het oestrogenen, initiëren veel aandacht. Het gaat om het zogenaamde pseudo-oestrogenen, dat de hormoonbalans ontregelt en hierdoor de voortplanting en ontwikkeling kan verstoren. Via de voeding wordt de mens het meest blootgesteld aan het oestrogenen.

Op 28 oktober 1998 heeft het Vlaams Parlement een resolutie goedgekeurd over de band tussen milieuvervuiling en hormonale stoornissen, meer bepaald over de relatie tussen milieuvervuiling en vruchtbaarheidsstoornissen bij de mens.

Even terzijde: ik heb mijn vraag geformuleerd als een interpellatieverzoek, maar dat is niet aanvaard. Daarom heb ik mijn interpellatieverzoek moeten omzetten in een vraag om uitleg. Ik vind dat spijtig, want dit is een probleem dat het gaat om een probleem dat het wel degelijk verdient om via een interpellatie te worden behandeld.

In die resolutie vraagt het parlement de regering om tien maatregelen te nemen. Ik onthoud in dit verband onder meer: het vrijmaken van voldoende middelen voor verder gecoördineerd onderzoek over de relatie tussen milieuvervuiling en gezondheid, meer bepaald over de invloed van milieuverontreiniging op hormonale stoornissen; het instellen van een verbod op stoffen waarvan is bewezen dat ze de hormonale werking bij de mens verstoren; het voeren van een campagne om de toelating en normering van stoffen die op basis van wetenschappelijke studies een potentieel risico inhouden, te evalueren; de aanpassing van de milieunormen en het aandringen op meer studies over een urgentieprogramma tot uitbanning van hormoonontwrichtende stoffen; middelen om onderzoeksprojecten uit te bouwen die erop zijn gericht om de pseudo-oestrogenen uit het milieu te verwijderen; en ten slotte binnen de twee jaar in het Vlaams Parlement verslag uit te brengen over de genomen initiatieven en de resultaten ervan. Een interpellatie hierover is dus wel degelijk gerechtvaardigd.

Wij stellen nu vast dat er op zowel op Europees als op Vlaams niveau geen wettelijke 'oestrogenenorm' bestaat. Mijnheer de minister, daarom wil ik u in dit verband de volgende vragen voorleggen. Een: zult u er bij de EU op aandringen om het probleem op te nemen als de Europese Drinkwaterrichtlijn wordt herbekeken? Dat zal in 2008 gebeuren. En als dat niet gebeurt, zult u dat dan zelf op Vlaams niveau aanpakken?

Twee: deelt u de analyse over de gezondheidsrisico's ter zake?

Drie: wat is de stand van zaken van de uitvoering van de resolutie uit 1998? Zijn de aanbevelingen ervan geïmplementeerd en zo niet, waarom niet en wanneer zal dat volgens u gebeuren?

De voorzitter: Minister Vanackere heeft het woord.

Minister Steven Vanackere: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, in 2008 wordt de Europese Drinkwaterrichtlijn herzien. Voor Vlaanderen is de minister van Leefmilieu het aanspreekpunt in verband met drinkwater. Zelf ben ik er als verantwoordelijke voor de volksgezondheid alvast voorstander van om inzake de drinkwaterkwaliteit aandacht te hebben voor mogelijke pseudo-oestrogene activiteit. Ik zal de problematiek dan ook blijven bespreken met mijn collega bevoegd voor Leefmilieu, minister Crevits.

Vervolgens moeten we samen met de andere gemeenschappen en gewesten en de federale overheid een Belgisch standpunt formuleren dat dan in de Europese discussie kan worden ingebracht, waarna moet worden getracht genoeg lidstaten achter het Belgische standpunt te krijgen. Er moet dus een heel parcours worden afgelegd.

U wilt weten of ik de analyse van de gezondheidsrisico's zoals u die formuleert, deel. Bij dieren is duidelijk aangetoond dat pseudo-oestrogenen een feminiserende werking hebben op mannetjesdieren. Gezondheidsrisico's bij de mens via milieublootstelling aan pseudo-oestrogene stoffen zijn echter veel minder bewezen, al bestaan er biologisch erg plausibele hypothesen hieromtrent. Voorzorg aangaande hormoonverstoring is dus nodig, naast meer onderzoek.

Rekening houdend met de behandeling met actieve kool die het oppervlaktewater in Vlaanderen ondergaat vooraleer het drinkwater wordt, zijn de hoeveelheden pseudo-oestrogenen in drinkwater waarschijnlijk zeer laag. De vraag welke effecten deze lage concentraties zouden kunnen hebben op de mens is eigenlijk nog niet beantwoord. Uit een studie in opdracht van de Europese Commissie kwam in 2000 alvast naar voor dat de rol van drinkwater in de totale blootstelling aan hormoonverstoringe stoffen van ondergeschikt belang is. Voeding blijkt de grootste bron van blootstelling te zijn.

Afgaande op biologisch vergelijkbare studies bij dieren kan men dus veronderstellen dat pseudo-oestrogenen een impact hebben, maar als dat effectief ook bij mensen het geval is, dan is drinkwater een zeer marginale weg voor de verspreiding van de pollutie. Als we het hebben over de hormoonverstoringe impact van voeding en drank, dan komt niet in de eerste plaats het drinkwater in het vizier. En als men oppervlaktewater analyseert, dan moet men er rekening mee houden dat het behandeld wordt vooraleer het als drinkwater wordt aangeboden.

De heer John Vrancken: Natuurlijk moeten we naar de voeding kijken. Maar drinkwater is wel een bestanddeel van onze voeding.

Minister Steven Vanackere: Ik heb het hier natuurlijk over het drinkwater op zich.

U vraagt me ook hoe het staat met de resolutie uit 1998, en of die is geïmplementeerd. Verschillende punten van de resolutie van 1998 zijn een federale bevoegdheid, met verder ook een zeer grote Europese component. Een voorbeeld zijn de toelatings- en verbodsbepalingen inzake hormoonverstoringe stoffen. De aanpassing van de milieunormering is een bevoegdheid van de Vlaamse minister van Leefmilieu. Voor de toepassing van die onderdelen van de resolutie verwijs ik dan ook naar mijn collega-ministers die ter zake bevoegd zijn. Verschillende Vlaamse gezondheidsministers vóór mij hebben wel degelijk de

opdracht gegeven tot meerdere onderzoeken over milieuvervuiling en hormoonverstoringe stoffen.

In 1999 liep, onder impuls van mevrouw Wivina Demeester, het pilootproject Humane Biomonitoring waarbij de aanwezigheid van vervuilende stoffen in de mens en de mogelijke gezondheidseffecten ervan werden gemeten. Het project had tot doel na te gaan of het realiseren van een grootschalig humaan biomonitoringsprogramma voor Vlaanderen haalbaar en zinvol is. Die laatste vraag werd positief beantwoord door de wetenschappers, zowel inzake haalbaarheid als inzake noodzakelijkheid. Dat leidde tot de oprichting van het eerste Steunpunt Milieu en Gezondheid – van 2002 tot 2006 –, met als belangrijke surveillancecomponent het grootschalige eerste Vlaams Humaan Biomonitoringsprogramma, uitgevoerd bij drie leeftijdsgroepen in acht aandachtgebieden. Naast humane biomonitoring heeft het Steunpunt ook wetenschappelijk onderzoek verricht over een betere techniek voor het meten van oestrogene activiteit door een meting van de binding van deze stoffen aan oestrogeenreceptoren.

Het tweede Steunpunt Milieu en Gezondheid – dat van 2007 tot 2011 zal functioneren – zal de aanwezigheid van enkele hormoonverstoringe stoffen meten bij de algemene bevolking dankzij het tweede Vlaams Humaan Biomonitoringsprogramma. Verder zal het ook een casecontrolstudie uitvoeren. In deze studie zal worden nagegaan of patiënten met vruchtbaarheidsproblemen, in vergelijking met een controlegroep van mensen met een normale vruchtbaarheid, meer zijn blootgesteld aan pollutanten met hormoonverstoringe werking. Beide onderzoeken worden vandaag door de wetenschappers van het Steunpunt voorbereid. Ze zullen in de loop van 2008 van start gaan.

Verder heeft de Vlaamse overheid de voorbije jaren verschillende onderzoeken besteld die – onder meer of uitsluitend – de effecten van de opname van endocriene verstoorders door de mens als onderwerp hebben. Vertegenwoordigers van het Agentschap Zorg en Gezondheid waren mee verantwoordelijk voor de sturing van deze onderzoeken.

Hierover wil ik een aantal punten onder de aandacht brengen. De eerste gaat over de implementatie van de strategie voor het verzamelen van incidentiegegevens over aandoeningen die mogelijk wijzen op endocriene verstoring bij de mens en de berekening van de maatschappelijke kost van een aantal geïdentificeerde prioritaire aandoeningen.

Verder is er ook onderzoek naar bruikbare indicatoren voor de impact op de gezondheid ten gevolge van blootstelling aan polyaromatische koolwaterstoffen (PAK) in de omgeving en de risicoinschatting van PAK's als voorbereiding op de ontwikkeling van richt-

lijnen. Daarnaast is er ook de evaluatie van de blootstelling aan PAK's, gebromeerde brandvertragers en perfluorverbindingen in Vlaanderen, en het onderzoek naar verspreiding, humane opname, gehalte in humane weefsels en/of lichaamsvochten, en de gezondheidseffecten als basis voor de selectie van geschikte milieu- en gezondheidsindicatoren. Tot slot wordt een pilootproject uitgewerkt en uitgevoerd voor effectgerichte metingen om de luchtkwaliteit in Vlaanderen te kunnen evalueren.

Het gaat hier om een heel concreet programma. Uit de opsomming blijkt dat de Vlaamse overheid al heel wat onderzoek heeft uitgevoerd naar de genoemde problematiek. Ook in de toekomst zal hormonale verstoring een belangrijk aandachtspunt blijven in het milieu-gezondheidsonderzoek.

De taken inzake het medisch schooltoezicht zijn overgenomen door de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB) die werden opgericht door het decreet van 1 december 1998. De CLB's voeren onder meer een algemeen consult uit bij de leerlingen. Dat houdt een onderzoek in van de genitaliën en dus ook het opsporen van bijvoorbeeld spataders op de teelballen bij jongens. De CLB's vallen onder de bevoegdheid van de Vlaamse minister van Onderwijs, maar brengen ons op de hoogte van de effecten die via longitudinaal onderzoek kunnen wijzen op eventuele tendensen die hun oorzaak kunnen vinden in hormoonverstorende stoffen in onze omgeving.

We nemen deze problematiek ernstig, maar willen die niet vernauwen tot de problematiek van het oppervlaktewater of drinkwater. Er zijn immers indicaties dat de bevolking niet alleen via die weg wordt blootgesteld aan dat soort hormoonverstorende stoffen.

De voorzitter: De heer Vrancken heeft het woord.

De heer John Vrancken: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Het stelt me gerust dat er al een aantal initiatieven zijn genomen. Ik zal deze zaak blijven opvolgen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
